

DOGAĐAJI OPSTEG KARAKTERA

Vlada Carevine Bugarske pristupila Trojnom paktu, pošto je tajnim sporazumom već dozvolila da nemačke trupe uđu u zemlju.

Otpočeo ulazak nemačkih trupa (12. armije i 8. vazduhoplovnog korpusa) 11 Bugarsku.

Vlada SSSR-a izjavila bugarskoj vladi da ulazak nemačkih trupa u Bugarsku smatra proširenjem rata.

Vlada V. Britanije i izbegličke vlade Poljske, Belgije i Holandije prekinule diplomatske odnose s vladom Bugarske.

U Atini održana britansko-grčka konferencija na kojoj je usvojen odbrambeni plan u slučaju nemačkog napada na Grčku.

U Berhtesgadenu (u Nemačkoj) knez-namesnik Pavle Karađorđević vodio tajne razgovore s vođom Trećeg Rajha Adolfom Hitlerom i njegovim ministrom inostranih poslova Joakimom fon Ribentropom o pristupanju vlade Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu.

Poslanik V. Britanije Ronald Kembel doputovao iz Atine u Beograd sa poverljivim pismom ministra inostranih poslova V. Britanije Antoni Idrna knezu-namesniku Pavlu Karađorđeviću, u kome se vlada Kraljevine Jugoslavije poziva na odbrambeni savez.

U Beogradu održana sednica Krunskog saveta na kojoj je rešeno da Kraljevina Jugoslavija pristupi Trojnom paktu, s tim da vlade Nemačke i Italije daju obećanje da neće povrediti teritoriju Kraljevine Jugoslavije.

Otpočelo iskrcavanje britanskog ekspedicionog korpusa u Pirej i Volos (završeno do kraja marta).

Predsednik vlade Kraljevine Jugoslavije Dragiša Cvetković predao nemačkom poslaniku u Beogradu fon Herenu notu u kojoj se ističe da će vlada Kraljevine Jugoslavije pristupiti Trojnom paktu, uz izvesna ograničenja.

U Atini održana konferencija predstavnika britanskog, grčkog i jugoslovenskog generalštaba: razmatrano pitanje zajedničke odbrane u slučaju nemačkog napada.

Otpočela protivofanziva italijanskih snaga u Albaniji, na italijansko-grčkom frontu između r. Viose i r. Osumija. (Ta neuspela ofanziva se završila 25. marta stabilizacijom fronta.)

Kongres SAD usvojio Zakon o zajmu i najmu kojim je predviđeno pružanje pomoći li materijalu i hrani V. Britaniji i svim državama koje se bore protiv sila Osovine.

U Zagrebu poslanik V. Britanije Ronald Kembel vodio razgovore sa Vladimirom Mačekom, Augustom Košutićem i Jurjom Krnjevićem, pokušavajući da ih, kao članove vlade i rukovodioce HSS. nagovori da vlada Kraljevine Jugoslavije ne pristupi Trojnom paktu.

CK KPJ izdao proglas »Protiv kapitulacije — za pakt o uzajamnoj pomoći sa Sovjetskim Savezom«. U proglasu se narodi Jugoslavije upozoravaju na izdaju vlade i ističe da se nezavisnost zemlje može spasti ako se sa SSSR-om zaključi pakt o uzajamnoj pomoći i zbaci izdajnička a uspostavi narodna vlada. Pozivaju se građani, uključujući i vojsku, da organizuju protestne skupštine i mitinge i zbiju se u jedinstven pokret radi ostvarenja tih zahteva.

U Beogradu održana sednica Krunskog saveta (knez-namesnik Pavle Karađorđević, dr Radenko Stanković, dr Ivan Perović, dr Vladimir Maček, dr Aleksandar Cincar-Marković, dr Fran Kulović, ministar vojske general Petar Pešić i ministar dvora Milan Antić). na kojoj je jednoglasno odlučeno da Kraljevina Jugoslavija pristupi Trojnom paktu.

- U Beogradu, na sednici vlade Kraljevine Jugoslavije, razmotrena odluka Krunskog saveta o pristupanju Trojnom paktu. Protiv odluke glasalo svega 3 ministra, koji su, zatim, podneli ostavku i tako odgodili sprovođenje odluke Krunskog saveta.
- 22. mart   Predsednik vlade V. Britanije Vinston Cerčil uputio predsedniku vlade Kraljevine Jugoslavije Dragiäl Cvetkoviću poruku u kojoj ističe da će Jugoslavija neminovno propasti ako pode putem Rumunije i Bugarske.
- 23. mart   Vlada Trećeg Rajha uputila zahtev vladi Kraljevine Jugoslavije: da saopšti svoju definitivnu odluku u vezi sa pristupanjem Trojnom paktu.
U Beogradu održana sednica Krunskog saveta na kojoj je potvrđena ranija odluka da Kraljevina Jugoslavija pristupi Trojnom paktu.
- 24. mart   Predsednik vlade Kraljevine Jugoslavije Dragiša Cvetković i ministar inostranih poslova Aleksandar Cincar-Marković tajno otputovali u Beč radi potpisivanja ugovora o pristupanju Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu.
- 25. mart   Vlada SSSR-a i vlada Turske objavile deklaraciju o prijateljstvu.
U Beču potpisan akt o pristupanju Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu.
CK KPJ objavio proglas u kome je akt vlade Kraljevine Jugoslavije (Cvetković - Maček) o pristupanju Trojnom paktu osuđen i odbačen kao akt nacionalne izdaje.
U Beogradu, Ljubljani, Skoplju, Kragujevcu, Splitu, Nišu, Cetinju, Podgorici (sada Titograd), Leskovcu i drugim gradovima održane masovne demonstracije (koje su se nastavile i sledećih dana, obuhvatajući celu zemlju). Pod parolom „Bolje rat nego pakt«, »Bolje grob nego rob«, narodi Jugoslavije su odlučno i nedvosmisleno osudili pristupanje Trojnom paktu kao nacionalnu izdaju.
- 26. mart   — U Beogradu, Splitu, Kragujevcu, Čačku, Nišu i drugim mestima nastavljene masovne demonstracije protiv potpisivanja Trojnog pakta.
- 27. vrart   — Pod uticajem raspoloženja narodnih masa Jugoslavije, grupa oficira, sa generalom Dušanom Simovićem na čelu, izvela prevrat (zbaevši dotadašnju vladu Cvetković — Maček) j obrazovala novu vladu Kraljevine Jugoslavije, pod predsedništvom generala Simovića.
— Talus demonstracija i manifestacija zahvatio celu zemlju. U Beogradu narodne mase ističu zahteve koje je postavila KPJ: raskid sa Trojnim paktom, demokratska prava i slobode, naslon na SSSR, hitno preduzimahje mera za odbranu zemlje.
— U Berlinu, u nemačkoj Vrhovnoj komandi oružane sile, održano savetovanje o situaciji u Jugoslaviji, na kome je voda Trećeg Rajha Adolf Hitler saopštio svoju odluku da što pre napadne Jugoslaviju i razbije je i vojnički i kao državu. Udalje trebalo izvršiti s nemilosrdnom žestinom i munjevitom brzinom. Avijacija je, pored ostalog, imala zadatak da razori Beograd. Vojnu pomoć tražiti od vlada Italije, Mađarske i Bugarske, kojima staviti u izgled pripajanje pojedinih delova Jugoslavije, dok bi glavni zadatak Rumunije bio zaštita i.d eventualne intervencije SSSR-a. Zbog napada na Jugoslaviju, napad na SSSR odložio bi se za četiri nedelje.
— Nemačko ministarstvo propagande izdalo uputstvo štampi: širenjem lažnih vesti o progonima nemačke manjine i raspaljivanjem šovinizma, pored drugih sredstava, pripremiti javnost za napad na Jugoslaviju i oslabiti odbrambenu snagu ove zemlje.
— Vlade SAD i V. Britanije postigle sporazum o ustupanju britanskih strategijskih baza oružanim snagama SAD.
- 28. mart   — Vlada Kraljevine Jugoslavije (vlada generala Simovića) uputila vladama Trećeg Rajha i Kraljevine Italije telegram ističući da ona i dalje ostnje verna načelima poštovanja međunarodnih ugovora, pa, prema tome, i protokola potpisanih u Beču 25. marta.
— Predsednik vlade Kraljevine Jugoslavije Dušan Simović izjavio da je do promene vlade u Beogradu došlo pod pritiskom javnog mnjenja i da njegova vlada hoće da živi u miru i prijateljstvu sa susedima.
— Potpredsednik vlade Kraljevine Jugoslavije Vladimir Maček vodio tajne razgovore sa tajnim Hitlerovim emisarom nudeći svoje usluge na liniji razbijanja Jugoslavije.
— Nemačka Vrhovna komanda oružane sile izradila predlog o koordinaciji nperacija nemačkih i italijanskih snaga protiv .Jugoslavije.

- U Rimu predsednik vlade Kraljevine Italije Benito Musolini primio vođu ustaškog pokreta Antu Pavelića i ponovio mu odluku da vlast, u Hrvatskoj preda ustašama. Pavelić potvrdio svoje obaveze prema Italiji, pored ostalog i predaju Dalmacije.
- U pomorskoj bici kod rta Matapana (u Grčkoj), između flotnih jedinica V. Britanije i Italije, italijanska flota pretrpela težak poraz.
- 29. mart — Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito stigao avionom iz Zagreba u Beograd i na Cukarici održao partijsko savetovanje kome su prisustvovali članovi CK KPJ (koji su se nalazili u Beograd), članovi PK KPJ za Srbiju i članovi MK za Beograd. Ocenjeni su martovski događaji i doneti su zaključci i smernice za dalji rad.
- 30. marta — CK KPJ izdao proglas u kome se, u cilju odbrane zemlje, od Simovićeve vlade zahteva: pakt o uzajamnoj pomoći sa SSSR-om; ukidanje svih vanrednih zakona i davanje narodima Jugoslavije demokratskih i nacionalnih prava i sloboda; sloboda sindikalnog i političkog organizovanja, potpuna amnestija svih političkih i vojnih osuđenika i povratak španskih dobrovoljaca iz francuskih logora; stavljanje pod sud svih petokolonaša; čišćenje državnog i vojnog aparata od svih protivnarodnih elemenata i tuđih agenata.
- Vlada Kraljevine Jugoslavije izdala naređenje o »opštem aktiviranju« (tajnoj mobilizaciji) jugoslovenske vojske, s tim da ono otpočne tek 3. aprila.
- Nemačka Vrhovna komanda oružane sile izdala direktivu o izvršenju strategijskog razvoja za napad na Jugoslaviju (»Poduhvat 25«) i dopunsko uputstvo o napadu na Grčku (»Marita«). Predviđena je koncentrična operacija sa prostora Celovec — Grac i iz okoline Nove Kanjiže (2. armija) i sa prostora oko Sofije (12. armija) opštim pravcem ka Beogradu. Određeni su opšti zadaci italijanskih, rumunskih, bugarskih i mađarskih snaga.
- 31. mart — Italijanski Generalštab kraljevske vojske izdao Komandi italijanske 2. armije direktivu o operacijama protiv Jugoslavije, u kojoj je postavljen osnovni zadatak: u prvo vreme osigurati odbranu jutijske i zadarske granice, a zatim, posle prodora nemačkih trupa ka Zagrebu, preći u napad do linije Jajce — Split.
- U Zagrebu održana konferencija poslanika i drugih istaknutih funkcionera HSS, na kojoj je razmotrena situacija posle 27. marta. Doneta je rezolucija u kojoj se ističe da je Kraljevina Jugoslavija prestala da postoji, a da će se ponovo, uz podršku i pomoć sila Osovine, stvoriti »država Hrvatska«. Rešeno je da se ta rezolucija odmah uputi vladi Nemačke i ova zamoli da im pruži pomoć i zaštitu.